

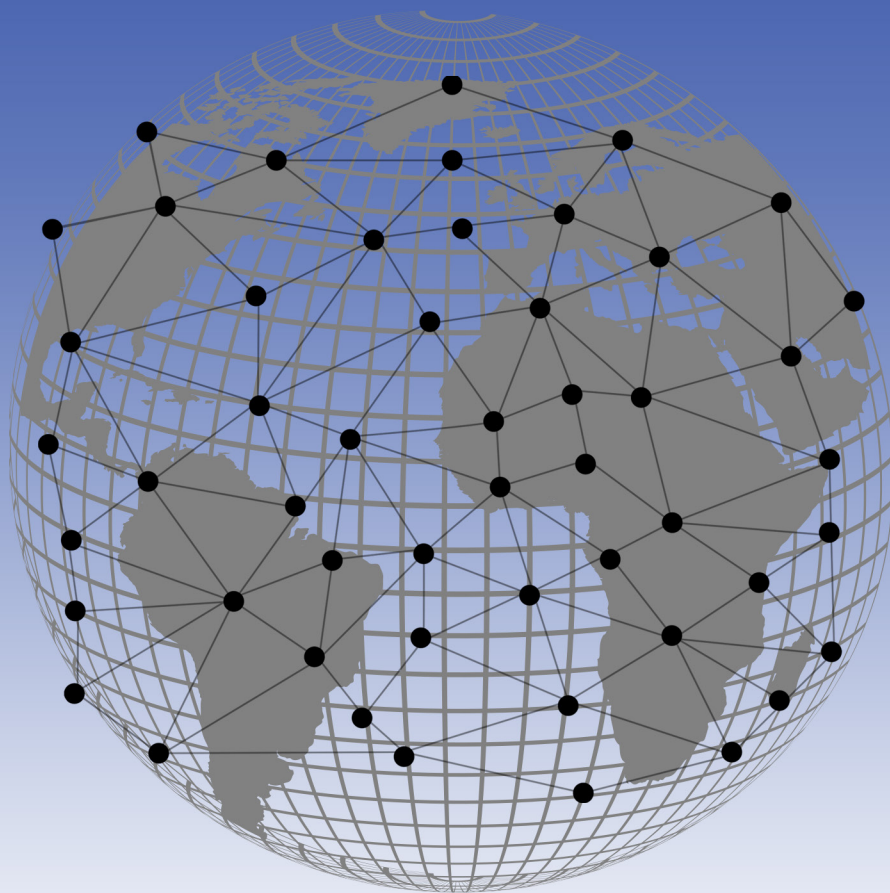


مرکز پژوهش‌های اتاق ایران

## پایش تحولات تجارت جهانی (گزارش بیست و سوم)

در این شماره می‌خوانید:

- جنگ اوکراین: تمرکز غرب بر تحریم نهادهای مالی روسیه
- امضای موافقتنامه همکاری جامع اقتصادی میان امارات و هند
- افزایش تجارت جهانی در سال ۲۰۲۱: یک رکورد



اسفند ۱۴۰۰

شناسنامه گزارش



مرکز پژوهش‌های اتاق ایران

عنوان:

پایش تحولات تجارت جهانی  
(گزارش بیست و سوم)

مدیریت اقتصاد کلان و آینده پژوهی

تاریخ انتشار: اسفند ۱۴۰۰

واژه‌های کلیدی: جنگ اوکراین، تحریم، تجارت آزاد، موافقتنامه همکاری جامع اقتصادی، امارات، هند، تجارت جهانی

نشانی: تهران، خیابان طالقانی، نبش خیابان شهید موسوی (فرصت)، پلاک ۱۷۵

---

---

سلسله گزارش‌های "پایش تحولات تجارت جهانی" رویدادهای کلیدی در محیط ژئواکونومیک ایران را مورد بحث و بررسی قرار می‌دهد. در این قالب، رویدادهای کلیدی از منظر تاثیرگذاری بر دیپلماسی اقتصادی و موقعیت ژئواکونومیک ایران مورد توجه قرار می‌گیرند. هدف از تهیه این گزارش که به صورت ماهانه از سوی مرکز پژوهش‌های اتاق ایران منتشر خواهد شد ارائه تصویری روشن از محیط ژئواکونومیک ایران و فرصت‌ها و تهدیدهای ایران در این فضا است.

---

---

## فهرست مطالب

۵	مقدمه
۶	تحولات جهانی
۱۰	تحولات منطقه‌ای
۱۲	داده‌های تازه





## مقدمه

ایران در اقتصاد سیاسی بین‌الملل موقعیتی دوگانه دارد. از یک سو ارتباطات بین‌المللی این کشور به کمترین میزان در دهه‌های اخیر رسیده است. از دیگر سو کشور به صورت مضاعف از تحولات در محیط روانی و عملیاتی اقتصاد سیاسی بین‌الملل متأثر می‌شود. سلسله گزارش‌های "پایش تحولات تجارت جهانی"، رویدادهای کلیدی در محیط ژئواکونومیک ایران را مورد بحث و بررسی قرار می‌دهد. در این قالب رویدادهای کلیدی از منظر تأثیرگذاری بر دیپلماسی اقتصادی و موقعیت ژئواکونومیک ایران مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرند. در این گزارش، گلچینی از تحولات اخیر در دولایه جهانی و منطقه‌ای محیط ژئواکونومیک ایران مورد بحث و بررسی قرار گرفته‌اند.

## تحولات جهانی

### جنگ اوکراین: تمرکز غرب بر تحریم نهادهای مالی روسیه

جنگ روسیه علیه اوکراین تازه آغاز شده است. این بحران بین‌المللی احتمالاً مدت‌ها به طول خواهد انجامید و تأثیرات ماندگاری بر اقتصاد جهانی خواهد داشت. تا لحظه تنظیم این گزارش غرب بر تحریم بخش‌هایی از اقتصاد روسیه متمرکز شده است. آمریکا، متحدین کلیدی این کشور و اتحادیه اروپا تا کنون طیفی از تحریم‌ها را علیه روسیه اعمال کرده‌اند. در ادامه به این تحریم‌ها اشاره خواهد شد.

#### ۱- ایالات متحده

ایالات متحده مدعی است که هسته زیرساخت مالی اقتصاد روسیه را مورد تحریم قرار داده است. در این قالب دو بانک بزرگ این کشور که دولتی اند مورد تحریم قرار گرفتند و طیف دیگری از بانک‌ها و نهادهای مالی این کشور نیز تحت تحریم واقع شده‌اند. بانک‌های ایالات متحده ۳۰ روز فرصت دارند تا تمامی مبادلات خود با بانک‌های تحریم شده روسیه را قطع نمایند.

تحریم‌های ایالات متحده صادرات فناوری‌های پیشرفته به روسیه و تحریم بخش نظامی این کشور را نیز در بر می‌گیرد. دولت بایدن مدعی است با ممنوعیت صادرات فناوری‌های پیشرفته به روسیه توان نظامی و اقتصادی این کشور به شدت محدود خواهد شد. در قالب این تحریم‌ها ۱۳ بانک و شرکت بزرگ دولتی روسیه از جمله گازپروم از داد و ستد با ایالات متحده منع شده‌اند.

#### ۲- اتحادیه اروپا

اتحادیه اروپا تحریم‌هایی را بر بخش مالی، انرژی و حمل و نقل روسیه و همچنین ممنوعیت‌های صادراتی بر برخی اقلام صادراتی در حوزه فناوری به این کشور اعمال کرده است و تعداد بسیار زیادی از مقامات روسیه را در لیست تحریم قرار داده است. اتحادیه اروپا همچنین در نظر دارد دارایی‌های ولادیمیر پوتین رئیس‌جمهور روسیه و سرگی لاوروف وزیر خارجه این کشور را به دلیل دست داشتن در حمله به اقرار مسدود نماید.

مهمترین تحریم مالی احتمالی علیه روسیه حذف این کشور از دسترسی به سیستم سوئیفت است که به دلیل مشکلات جدی که در روسیه و اروپا در حوزه انرژی ایجاد می‌کند مورد اعتراض آلمان و ایتالیا قرار گرفته و فعلاً در دستور کار اتحادیه اروپا قرار ندارد.

#### ۳- ژاپن

تحریم‌های ژاپن عمدتاً نهادهای مالی روسیه و صادرات فناوری‌های پیشرفته به ویژه در حوزه نظامی به این کشور را در بر می‌گیرد.

#### ۴- بریتانیا

بریتانیا نیز از بزرگترین بسته تحریمی خود علیه روسیه رونمایی کرده است. در قالب این بسته تحریمی شبکه اطرافیان پوتین و میلیاردرهای روسی هدف قرار گرفتند، دارایی‌های بانک‌های روسیه در بریتانیا مسدود شده‌اند و همکاری نهادهای مالی روسیه با نهادهای مالی بریتانیا ممنوع شده است. بریتانیا همکاری با ایرلاین ملی روسیه، ایرفلوت را ممنوع کرده است و مجوزهای صادرات فناوری‌های با کاربرد دوگانه به روسیه لغو شده است.

#### ۵- کانادا

کانادا ۶۲ مقام روسیه از جمله پوتین و لاوروف را در لیست تحریم قرار داده است. بانک‌های بزرگ این کشور را تحریم کرده و تمام مجوزهای صادراتی به این کشور را لغو کرده است و وعده اعمال تحریم‌های شدیدتر را نیز داده است.

#### ۶- جمهوری چک

جمهوری چک پرواز ایرلاین‌های روسیه به مقصد این کشور را ممنوع کرده و وعده اعمال تحریم‌های شدیدتری علیه روسیه را داده است. این کشور همچنین همکاری با روسیه در قالب بانک‌هایی که در دوره شوروی تاسیس شده بودند را به زودی پایان می‌بخشد.

#### ۷- تایوان

تایوان که همچون اوکراین در معرض حمله احتمالی چین قرار دارد نیز به لیست کشورهای تحریم کننده روسیه پیوسته است. تایوان به عنوان بزرگترین تولیدکننده میکروچیپ‌ها در جهان وعده داده است که تمام تحریم‌های اعمالی بر صادرات به روسیه توسط کشورهای غربی را رعایت خواهد کرد.

#### ۸- استرالیا

استرالیا طیفی از مقام‌های دولت روسیه را تحریم کرده است. این لیست ۳۰۰ نفر از نمایندگان پارلمان روسیه را نیز در بر می‌گیرد.

#### ۹- نیوزیلند

نیوزیلند نیز وعده داده است که تحریم‌هایی علیه روسیه اعمال خواهد کرد و در اولین گام سفر برخی مقامات روسی به این کشور و نیز مبادلات تجاری با این اشخاص را ممنوع کرده است.

(این موضوع در گزارش‌های بعدی تکمیل خواهد شد.)

### آمریکا در پی بازتعریف تجارت جهانی

دولت بایدن اخیراً گزارش مهمی را در مورد سوء استفاده چین از سازمان تجارت جهانی و رویکرد



جدید ایالات متحده در قبال این کشور به کنگره ارائه داده است. این گزارش سیاست تجاری جدید ایالات متحده، نگرش این کشور به رقابت با چین و در سطح کلانتر نگرش به نظام تجاری چند جانبه را نشان می‌دهد. با مطالعه این گزارش می‌توان دریافت که ایالات متحده سیاست سنتی خود مبنی بر رهبری نظام تجارت چندجانبه از مسیر سازمان تجارت جهانی را به کناری نهاده و استراتژی جدیدی را در پیش گرفته است. در این گزارش به طور مفصل به آنچه ایالات متحده سوءاستفاده چین از سازمان تجارت جهانی می‌داند و ناتوانی این سازمان در برخورد با تخلفات چین اشاره شده است.

دولت بایدن بر این عقیده است که اقتصاد چین با وجود گذشت ۲۰ سال از عضویت این کشور در سازمان تجارت جهانی همچنان اقتصادی دولت محور است. شرکت‌های کشورهای دیگر نه تنها باید با شرکت‌های چینی که با دولت چین نیز رقابت کنند، افزون بر این در این گزارش به انواع تخلفات دولت چین در حمایت از شرکت‌های این کشور و پیامدهای گسترده آن بر اقتصادهای دیگر اشاره شده است. همچنین اشاره شده است که حمایت شدید دولت چین از شرکت‌های چینی باعث تلاطم در بازار جهانی و از بین رفتن بسیاری از کسب و کارها به ویژه در حوزه صنعت فولاد، آلومینیوم، شیلات، پنل‌های خورشیدی و طیف دیگری از صنایع شده است. نمایندگی تجاری ایالات متحده که سیاست تجاری این کشور را اجرا می‌کند در این گزارش سیاست صنعتی جدید چین را نماد گسترش رویکرد مرنکانتیلیستی در اقتصاد این کشور و تداوم رویه مخرب آن در تجارت جهانی دانسته است. سازمان تجارت جهانی توانایی لازم برای برخورد با تخلفات چین را ندارد. افزون بر این در این گزارش رویکرد سنتی ایالات متحده به چین به طور مفصل بررسی شده و دلایل شکست این رویکرد توضیح داده شده است. از این منظر ایالات متحده در گذشته رویکرد دو وجهی در قبال چین اتخاذ کرده بود. از یک سو با شکل‌دهی به دیالوگ سطح بالا در قالب وزرای تجارت و امور خارجه سعی می‌کرد چین را به پذیرش قواعد تجارت جهانی و کاهش نقش دولت در اقتصاد این کشور ترغیب نماید. از طرف دیگر با به کارگیری مقررات سازمان تجارت جهانی کوشش می‌کرد تخلفات چین را به این کشور یادآور شود و این کشور را به پیروی از مقررات سازمان تجارت جهانی وادار نماید. در همین راستا ایالات متحده در ۲۰ سال گذشته ۲۷ شکایت علیه چین در سازمان تجارت جهانی مطرح کرده است که در هر ۲۷ مورد رکن استیناف سازمان به سود واشنگتن رای داده است.

در این گزارش اشاره شده که در همه این شکایات مطرح شده، چین به صورت سطحی به الزامات رفتار مناسب از نظر سازمان تجارت جهانی گردن نهاده، اما دلایل بنیادی بروز این تخلفات را تغییر نداد و پس از مدتی مسئله مجدداً بروز و ظهور پیدا می‌کرد.

از منظر گزارش، جنگ تجاری چین و ایالات متحده در دوره ترامپ نماد شکست استراتژی دو وجهی بود، جنگی که در آن ایالات متحده توسل به سازمان تجارت جهانی و تلاش برای اقناع چین را به کناری نهاد و به جنگ این کشور رفت، جنگی که نهایتاً با اعمال تعرفه‌های سنگین بر چین به توافق تجاری موسوم به "فاز اول" منجر شد، اما در این گزارش اشاره شده است که توافق موسوم به فاز اول که در ابتدای سال ۲۰۲۲ به پایان رسیده نیز نتوانسته مشکلات را برطرف نماید، زیرا چین به تعهدات خود عمل نکرده است.

در بخش انتهایی گزارش لزوم تدوین استراتژی جدید در قبال چین مورد تأکید قرار گرفته است. رئیس استراتژی جدید به صورت ذیل بیان شده اند:

تداوم تعامل دوجانبه با چین با هدف یافتن نقاط مشترک با این کشور. البته در گزارش نسبت به یافتن نقاط جدید مشترک ابراز ناامیدی شده است.

استفاده از ابزارهای مختلف برای پاسخگو کردن چین در قبال توافق فاز اول

حمایت از تولید داخل، اشتغال و شرکت‌های آمریکایی در قبال هجوم تجاری چین. به دیگر سخن در این گزارش تأکید شده است که ایالات متحده باید به تدریج نظام حقوقی و قانونی خود را نه در راستای تجارت آزاد با چین بلکه در راستای حمایت از طبقه متوسط، نیروی کار و شرکت‌های آمریکایی تغییر دهد

همکاری تنگاتنگ با کشورهای همسوی و کشورهای متعهد به قواعد تجارت جهانی برای مقابله با رویکردهای ضد بازار دولت چین

در آستانه انتشار این گزارش نماینده تجاری ایالات متحده در سخنرانی ای در ژنو سوئیس به این نکته به صراحت اشاره کرد که تغییر پارادایم در تجارت جهانی اجتناب ناپذیر است و تجارت جهانی به سال ۲۰۱۹ و پیش از شرایط کرونا باز نخواهد گشت. او از کشورهای همسوی ایالات متحده خواست که به نظام تجارت جهانی جدیدی فکر کنند که سازمان تجارت جهانی نه در کانون آن بلکه یکی از اجزای آن باشد و هدف این نظم جدید تجارت جهانی مقابله سیاست صنعتی دولت محور و سیاست تجاری بسته چین باشد. انتشار گزارش جدید نشان می‌دهد که چشم اندازی برای حل و فصل اختلافات تجاری چین و ایالات متحده وجود ندارد. دو کشور به طور فزاینده‌ای در مسیر رقابت و تنش تجاری قرار دارند. به دیگر سخن این گزارش نشان می‌دهد که دو کشور یک گام دیگر به سوی گسسته شدن ارتباطات اقتصادی از یکدیگر برداشتند. چین این گزارش را محکوم کرده و آن را نادرست خوانده است.

## دولت بریتانیا در پی مدل جدید تجارت آزاد با آمریکا

در سال‌های اخیر، برگزیت مهمترین مسئله دولت بریتانیا بوده است. جدایی این کشور از اتحادیه اروپا تبعات تجاری سنگینی داشته است. در دوره اجرایی شدن برگزیت، دولت بریتانیا موافقتنامه تجارت آزاد جدید با ایالات متحده را به عنوان جایگزین مطرح می‌کرد، اما کوشش‌های دولت بریتانیا با مخالفت جدی دولت بایدن و سیاست‌های حمایت گرایانه این کشور مواجه شده است. دولت بایدن به صراحت اعلام کرده که تمایلی به موافقتنامه تجارت آزاد جدید با بریتانیا ندارد. اکنون دولت جانسون به مدل جدیدی روی آورده است. در هفته‌های اخیر مقامات تجاری دولت جانسون به ایالت‌های مختلف ایالات متحده سفر کرده و تلاش می‌کنند با طیفی از ایالت‌های این کشور موافقتنامه‌های تجارت آزاد منعقد نموده و به نوعی از این مسیر دسترسی گسترده‌تری به بازار ایالات متحده بیابند.

به لحاظ قانونی دولت فدرال ایالات متحده تنها می‌تواند تعرفه‌های اعمالی کالاهای وارداتی را تغییر دهد و از این مسیر در روابط تجاری ایالات متحده با سایرین تغییرات ایجاد کند. دولت فدرال موافقتنامه‌های تجاری کلان با سایر کشورها را تدوین و پس از تصویب در کنگره اعمال می‌کند. اما در حوزه خدمات و توافقات تجاری کوچک و متوسط ایالت‌ها قدرت قابل توجهی دارند. از همین‌رو دولت بریتانیا بر تعامل با این ایالت‌ها با تمرکز بر حوزه خدمات تاکید دارد، تا بتواند از این مسیر زنجیره‌ای از توافقات با ایالات را جایگزین بخشی از توافقات با دولت فدرال این کشور نماید. منتقدین دولت جانسون مدعی اند که چنین اقداماتی مشکلات تجارت خارجی بریتانیا، که اکنون در فضای پس از گسست از اتحادیه اروپا دچار بحران است، را حل نخواهد کرد.

## تحولات منطقه‌ای

### امضای موافقتنامه همکاری جامع اقتصادی میان امارات و هند

امارات پس از ۶ ماه مذاکره با هند، موافقتنامه تجارت آزاد با این کشور را نهایی کرد. این توافق از نخستین هفته ماه می ۲۰۲۲ اجرایی خواهد شد. توافق جامع مشارکت اقتصادی هند و امارات عربی متحده یا همان موافقتنامه تجارت آزاد میان دو کشور نخستین موافقتنامه تجارت آزاد هند در یک دهه اخیر به شمار می‌آید. آخرین موافقتنامه تجارت آزاد هند در سال ۲۰۱۱ با ژاپن منعقد شد. این موافقتنامه در راستای سیاست‌های تجاری بلندپروازانه امارات و هند صورت می‌گیرد. امارات در نظر دارد تا پایان سال ۲۰۲۲ با ۸ کشور موافقتنامه تجارت آزاد منعقد نماید و موقعیت خود به عنوان هاب منطقه‌ای تجارت جهانی را تحکیم بخشد.

از دیگر سو هند می‌کوشد با طیفی از کشورها این موافقتنامه‌های آزاد امضا و حجم تجارت خارجی خود را به یک تریلیون دلار تا سال ۲۰۳۰ افزایش دهد. در همین راستا هند با استرالیا، بریتانیا، کانادا، اسرائیل و اتحادیه اروپا مذاکرات مشابهی را در دستور کار دارد. افزون بر امضای توافق با امارات عربی متحده، هند مذاکرات موافقتنامه تجارت آزاد با شورای همکاری خلیج فارس را نیز در دستور کار قرار داده است. مقامات دولت این کشور اعلام کردند که مذاکرات با شورای همکاری تا پایان سال ۲۰۲۲ به نتیجه خواهد رسید.

نکات کلیدی موافقتنامه تجارت آزاد هند و امارات را به صورت ذیل می‌توان دسته بندی کرد:

- این توافق حوزه کالا، خدمات، قواعد مبدا، رویه‌های گمرکی، تدارکات دولت، حقوق مالکیت فکری و تجارت الکترونیک را در بر می‌گیرد.

- امارات عربی متحده، ۸۰ درصد تعرفه‌های خود بر صادرات هند به این کشور را حذف می‌کند. با حذف این تعرفه‌ها حدود ۹۰ درصد از صادرات هند به امارات با تعرفه صفر انجام خواهد شد. حذف تعرفه‌ها برای صادرات هند به ویژه در حوزه‌هایی که این کشور با رقابت شدیدی از طرف کشورهای دیگر مواجه است همچون حوزه پوشاک واجد اهمیت ویژه است. در شرایط کنونی صادرات پوشاک هند مشمول ۵ درصد تعرفه است درحالی‌که صادرات رقبای این کشور به ویژه ویتنام و بنگلادش با تعرفه صفر به امارات صورت می‌گیرد. در مقابل هند موافقت کرده است که تعرفه برای واردات طلا از امارات تا حجم ۲۰۰ تن در سال را حذف نماید. در شرایط کنونی امارات سالانه حدود ۷۰ تن طلا به هند صادر می‌کند و امتیازات تجاری دیگری نیز به امارات ارائه کرده است.

- در یک دهه آینده تعرفه‌های امارات برای واردات ۹۷ درصد از کالاهای هندی به صفر خواهد رسید و در روند اجرای این توافق حوزه‌های نساجی، جواهرات، چرم، کفش، کالای ورزشی، خودرو و محصولات دارویی بیشترین بهره را خواهند برد. بر مبنای برآوردهای اولیه با اجرایی شدن این توافق حجم تجارت دو کشور در ۵ سال آینده به ۱۰۰ میلیارد دلار افزایش خواهد یافت. در وضعیت کنونی تجارت دو کشور حدود ۴۰ میلیارد دلار است و صادرات هند به امارات حدود ۲۶ میلیارد دلار است. مقامات هندی مدعی اند که با اجرایی شدن این توافق یک میلیون شغل جدید در هند ایجاد خواهد شد.

- دولت هند طیفی از کالاها را از این توافق مستثنا کرده است. اغلب محصولات کشاورزی و مواد غذایی از این توافق مستثنی شده اند تا صنعت کشاورزی و مواد غذایی هند آسیب نبیند.

- یکی از چالش‌های این قرارداد موضوع صادرات مجدد و احتمال سوء استفاده کشورهای دیگر برای واردات کالا از مسیر امارات به هند با استفاده از مزایای این توافق است. در این راستا

مکانیسم‌های سختگیرانه مختلفی برای قواعد مبدا در قرارداد تعیین شده است تا مانع چنین استفاده‌هایی گردد. در این قالب کالاهای صادراتی امارات در صورتی از مزایای این توافق برخوردار خواهند شد که حداقل ۴۰ درصد از ارزش افزوده آنها در امارات ایجاد شده باشد. این رقم در مورد آلومینیوم و قطعات خودرو به ۴۵ درصد افزایش یافته است.

- در حوزه محصولات کشاورزی مشمول این توافق، تنها در صورتی که این محصولات در امارات تولید شده باشند امکان استفاده از مزایای توافق در ورود به بازار هند خواهد داشت.

- یکی دیگر از نکات مهم این توافق گنجاندن تجارت دیجیتالی در آن است. پیش از آن هند با قاعده نویسی در حوزه تجارت دیجیتال توسط سازمان تجارت جهانی و یا موافقتنامه‌های تجارت آزاد مخالفت می‌ورزید زیرا نگران تاثیر گذاری این قواعد بر بازار داخلی کشور بود. اما این کشور با تغییر رویکرد همگام با روند موافقتنامه‌های جدید تجارت آزاد شده است.

### مدل جدید آزادسازی منابع مالی افغانستان

بانک جهانی اعلام کرده است که در نظر دارد در سال ۲۰۲۲، یک میلیارد دلار از منابع مالی اختصاص یافته به افغانستان از سوی جامعه بین‌المللی را از طریق سازمان ملل به این کشور اختصاص دهد. بانک جهانی حدود ۱۳ میلیارد دلار از کمک‌های بین‌المللی اختصاص یافته به افغانستان را در اختیار دارد. افزون بر این حدود ۷ میلیارد دلار از منابع مالی افغانستان توسط دولت بایدن مسدود شده است. از این میزان حدود سه میلیارد دلار در روزهای اخیر به قربانیان حادثه ۱۱ سپتامبر اختصاص یافته که اعتراضات زیادی را برانگیخته است.

منابع مالی بانک جهانی در چند نوبت در اختیار سازمان ملل قرار می‌گیرد و صرف کمک‌های انسان دوستانه به افغانستان خواهد شد. برخی اقتصاددانان افغانستان معتقدند این شیوه هزینه منابع مالی افغانستان به کاهش بیشتر ارزش پول ملی این کشور منجر خواهد شد. احتمالاً جامعه جهانی تا آینده قابل پیش‌بینی تنها به کمک‌های انسانی حداقلی به افغانستان بسنده خواهد کرد و تمایلی برای آزادسازی منابع مالی این کشور و شناسایی طالبان نخواهد داشت.

### داده‌های تازه

#### نکات جدید گزارش آنکتاد در مورد تجارت جهانی

آنکتاد اخیراً گزارش خود در مورد روند تجارت جهانی را روزآمد کرده است. در این گزارش نکات ذیل واجد اهمیت اند:

۱- افزایش تجارت جهانی در سال ۲۰۲۱ را می‌توان یک رکورد محسوب کرد. تجارت جهانی در ۲۰۲۱ به ۲۸.۵ تریلیون دلار رسید که ۱۳ درصد نسبت به پیش از کرونا افزایش نشان می‌دهد. تجارت جهانی در سه ماهه آخر سال ۲۰۲۱ افزایش یافته اما انتظار می‌رود در سه ماهه نخست سال ۲۰۲۲ سرعت رشد کاهش یابد.

۲- در سه ماهه چهارم سال ۲۰۲۱ تجارت کالایی همچنان رشد قابل توجهی داشت و تجارت خدمات نهایتاً پس از افت و خیزهای فراوان به شرایط قبل از کرونا بازگشت.

۳- کشورهای در حال توسعه در سه ماهه چهارم سال ۲۰۲۱ عملکرد بهتری نسبت به کشورهای توسعه یافته داشته‌اند. تجارت جنوب- جنوب نسبت به میانگین تجارت جهانی رشد بیشتری تجربه کرده است.

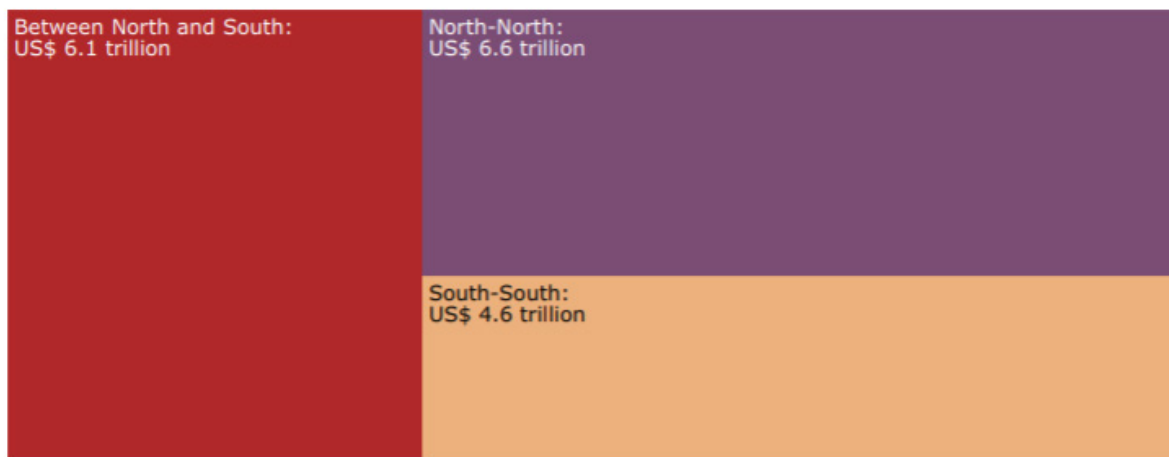
#### نمودار ۱- روند تحول در تجارت جهانی ۲۰۱۷-۲۰۲۱ و پیش‌بینی سه ماهه نخست ۲۰۲۲



#### سهام چشمگیر جنوب در تجارت جهانی

داده‌هایی که در گزارش آماری جدید آنکتاد منتشر شده نشان می‌دهد کشورهای در حال توسعه که در ادبیات توسعه به "جنوب" شهرت یافته‌اند تجارت چشمگیری با یکدیگر دارند. در سال ۲۰۲۰ حجم تجارت جنوب-جنوب ۴.۶ تریلیون دلار بوده است. تجارت درون منطقه ای در آسیا مهمترین نقش را در این روند داشته است. بر مبنای آمارهای آنکتاد، در سال ۲۰۲۰، ۵۸ درصد تجارت آسیا درون منطقه‌ای بوده است.

### نمودار ۲- سهم تجارت شمال-شمال، شمال-جنوب و جنوب-جنوب در تجارت جهانی (۲۰۲۰)



*Note:* North refers to developed economies, South to developing economies; trade is measured from the export side; deliveries to ship stores and bunkers as well as minor and special-category exports with unspecified destination are not included.